

Vec C-16/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

6. január 2022

Vnútroštátny súd:

Oberlandesgericht Graz (Rakúsko)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

21. december 2021

St'ážovateľka:

MS

Zúčastnená osoba:

Staatsanwaltschaft Graz

Predmet konania vo veci samej

Európsky vyšetrovací príkaz (EVP), vydávajúce a justičné orgány

Predmet a právny základ podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálna otázka

Majú sa článok 1 ods. 1 prvá veta a článok 2 písm. c) bod i) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach vykladať tak, že za „justičný orgán“ a „vydávajúci orgán“ v zmysle týchto ustanovení sa má považovať aj nemecký Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung (Daňový úrad pre daňové trestné veci a daňové vyšetrovanie, Nemecko), ktorý je podľa vnútroštátnej právnej úpravy vo vzťahu k určitým trestným činom oprávnený vykonávať práva a povinnosti prokuratúry?

Citované predpisy práva Únie

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach (Ú. v. EÚ L 130, 2014, s. 1) (ďalej len „smernica 2014/41“), najmä článok 1 ods. 1 prvá veta a článok 2 písm. c) body i) a ii)

Citované vnútroštátne predpisy

Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (Spolkový zákon o justičnej spolupráci v trestných veciach s členskými štátmi Európskej únie) (Rakúsko) (ďalej len „EU-JZG“)

Abgabenordnung (Daňový poriadok) (Nemecko) (ďalej len „AO“)

Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Zákon o medzinárodnej právnej pomoci v trestných veciach) (Nemecko) (ďalej len „IRG“)

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Düsseldorf (Daňový úrad pre daňové trestné veci a daňové vyšetrovanie Düsseldorf, Nemecko) (ďalej len

„daňový úrad“) vedie vyšetrovanie pre podozrenie z krátenia dane voči obvinenej MS. Obvinená mala v období od roku 2015 do februára 2018 ako konateľka spoločnosti s ručením obmedzeným nepriznať tržby z prevádzky nevestinca s odhadovaným daňovým účinkom vo výške asi 1,6 milióna eur.

- 2 Na objasnenie skutkového stavu vydal daňový úrad Európsky vyšetrovací príkaz (ďalej len „EVP“), ktorý 23. júla 2020 doručil Staatsanwaltschaft Graz (Prokuratúra Graz, Rakúsko). Daňový úrad žiadal prokuratúru, aby od rakúskej banky vyžiadala podklady k dvom účtom znejúcim na meno obvinenej.
- 3 EVP podpísal vedúci výkonný riaditeľ daňového úradu. V oddiele K EVP („Údaje o orgáne, ktorý EVP vydal“) bolo označené políčko „justičný orgán“.
- 4 Podľa rakúskeho trestného poriadku je možné banke uložiť povinnosť podať informácie o bankových účtoch a vydať dokumentáciu k účtu iba prostredníctvom vyšetrovacieho opatrenia, ktoré musí nariadiť prokuratúra na základe povolenia súdu. Bez povolenia súdu teda rakúska prokuratúra nemôže, resp. nesmie nariadiť také vyšetrovacie opatrenie.
- 5 Dňa 3. augusta 2020 Prokuratúra Graz vydala príkaz na vykonanie EVP. Vykonanie EVP 5. augusta 2020 povolil Landesgericht Graz (Krajinský súd Graz, Rakúsko) a Prokuratúra Grazo 7. augusta 2020 nariadila výkon opatrenia.
- 6 Obvinená podala sťažnosť proti uzneseniu Landesgericht Graz (Krajinský súd Graz) z 5. augusta, ktorým súd povolil vykonanie EVP. Opravný prostriedok, ktorý obvinená podala v Nemecku, nebol úspešný.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 7 Obvinená zastáva názor, že v prípade daňového úradu nejde o vydávajúci orgán alebo justičný orgán v zmysle článku 1 ods. 1 a článku 2 písm. c) smernice 2014/41 a ten preto nie je oprávnený na vydanie EVP. Daňový úrad nedisponuje samostatnosťou, nezávislosťou a neviazanosťou pokynmi, ktoré sa vyžadujú v prípade justičného orgánu. Daňový úrad nie je porovnateľný s prokuratúrou, ale úradníkov daňového vyšetrovania treba považovať len za pomocných úradníkov prokuratúry. Daňový úrad nemožno považovať ani za vydávajúci orgán, keďže EVP neoveril justičný orgán v zmysle článku 2 písm. c) smernice 2014/41.

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 8 Vnútroštátny súd odkazuje na rozhodnutie Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajinský súd Viedeň, Rakúsko) z 2. júna 2020, v ktorom tento súd konštatoval, že v konaniach podľa nemeckého AO nemecké daňové úrady vykonávajú práva a povinnosti prokuratúry a tak vystupujú ako justičné orgány v zmysle článku 2 písm. c) smernice 2014/41. V dôsledku toho sa majú považovať za „vydávajúce orgány“ v zmysle smernice 2014/41.

- 9 V tomto smere sa v príslušných nemeckých právnych predpisoch uvádza:

§ 386 ods. 2 AO

„Daňový orgán vedie vyšetrovacie konanie ... samostatne, ak je skutok výlučne daňovým trestným činom ...“

§ 399 ods. 1 AO:

„Ak daňový orgán vedie vyšetrovacie konanie samostatne na základe § 386 ods. 2, vykonáva práva a povinnosti, ktoré patria prokuratúre vo vyšetrovacom konaní.“

- 10 Vnútroštátny súd musí prípustnosť výkonu EVP daňového úradu posúdiť podľa EU-JZG, ktorým bola smernica 2014/41 prebratá do vnútroštátneho práva, presnejšie podľa ustanovení § 55 až 55m EU-JZG. § 55 ods. 3 EU-JZG ustanovuje: „Ak konanie vo vydávajúcom členskom štáte nevedie justičný orgán, Európsky vyšetrovací príkaz možno vykonať len v prípade, že proti rozhodnutiu orgánu, ktorý ho vydal, je možné podať opravný prostriedok na súd a že vyšetrovací príkaz schválil justičný orgán štátu, ktorý ho vydal.“ Ak tieto predpoklady nie sú dané, vykonanie EVP je podľa § 55a ods. 1 bodu 9 neprípustné.
- 11 Podľa notifikačného listu Stáleho zastúpenia Spolkovej republiky Nemecko pri Európskej únii je stanovené, že EVP, ktorý nemecké správne orgány adresujú inému členskému štátu Európskej únie, v súlade s článkom 2 písm. c) smernice 2014/41 v zásade musí byť potvrdený prokuratúrou pri Landgericht (krajinský súd, Nemecko), v obvode ktorého má správny orgán sídlo. Spolkové krajiny môžu odchyľne od tohto pravidla zveriť príslušnosť pre potvrdzovanie súdu alebo odchyľne upraviť miestnu príslušnosť potvrdzujúcej prokuratúry. Pre dožiadania nemeckých daňových orgánov, ktoré samostatne vedú trestné prípravné konanie podľa § 386 ods. 2 AO, nie je potrebné potvrdenie justičným orgánom alebo súdom. Podľa § 399 ods. 1 AO v spojení s § 77 ods. 1 IRG v tomto prípade daňové orgány vykonávajú práva a povinnosti prokuratúry a tým samy konajú ako justičný orgán v zmysle článku 2 písm. c) smernice 2014/41.
- 12 Keďže EVP neoveril justičný orgán podľa článku 2 písm. c) bodu ii) druhej vety smernice 2014/41, vzniká otázka, či možno vo vzťahu k vydaniu EVP postaviť daňový úrad na roveň justičnému orgánu v zmysle článku 1 ods. 1 a prokurátorovi v zmysle článku 2 písm. c) bodu i) smernice 2014/41. Ak je odpoveď na túto otázku záporná, výkon tohto EVP v Rakúsku je neprípustný.
- 13 Proti tomu, aby sa nemecký daňový úrad, ktorý podľa vnútroštátneho práva vo vzťahu k určitým trestným činom vykonáva práva a povinnosti prokuratúry, považoval za vydávajúci a justičný orgán v zmysle smernice 2014/41, svedčia najmä nasledujúce argumenty:

Podľa článku 1 ods. 1 prvej vety tejto smernice je EVP justičným rozhodnutím, ktoré vydal alebo overil justičný orgán. Podľa článku 2 písm. c) bodu ii) môže EVP vydať nielen sudca alebo prokurátor, ale aj akýkoľvek iný príslušný orgán určený vydávajúcim štátom, ktorý v príslušnej veci plní funkciu vyšetrovacieho orgánu v trestnom konaní a má v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom právomoc nariadiť zabezpečenie dôkazov. V tomto prípade však EVP predtým, ako sa zašle vykonávajúcemu orgánu, overí sudca alebo prokurátor vo vydávajúcom štáte.

Tomu zodpovedajúc Súdny dvor vo veci C-584/19 (Staatsanwaltschaft Wien, ECLI:EU:C:2020:1002) v bode 46 konštatoval, že EVP možno vykonať len vtedy, ak orgán, ktorý ho vydal, je vydávajúcim orgánom v zmysle článku 2 písm. c) bodu i) alebo ak je takéto rozhodnutie pred zaslaním potvrdené súdnym orgánom.

Normotvorca Únie teda vydávajúcim orgánom uvedeným v článku 2 písm. c) bode i) smernice 2014/41 (sudcom a prokurátorom) priznal osobitné postavenie, ktoré orgánom uvedeným v bode ii) tohto ustanovenia chýba. Preto musia byť EVP vydané vyšetrovacími orgánmi pred ich zaslaním overené, t. j. obsahovo preskúmané z hľadiska zásad uvedených v odôvodneniach 11, 12 a 15, ako aj v článku 6 ods. 1 smernice 2014/41.

Vo veci C-584/19 Súdny dvor konštatoval, že článok 1 ods. 1 a článok 2 písm. c) smernice 2014/41 sa majú vykladať v tom zmysle, že pojmy vydávajúci orgán a súdny orgán sa vzťahujú na prokurátora členského štátu alebo všeobecnejšie prokuratúru členského štátu nezávisle od zákonného vzťahu podriadenosti, ktorý by mohol existovať medzi týmto prokurátorom alebo touto prokuratúrou a výkonnou mocou tohto členského štátu, a vystavenia uvedeného prokurátora alebo uvedenej prokuratúry riziku, že budú priamo alebo nepriamo podliehať individuálnym pokynom alebo usmerneniam zo strany tejto moci v súvislosti s vydaním európskeho vyšetrovacieho príkazu.

Naproti tomu finančné orgány činné v trestnom konaní nie sú uvedené v článku 2 písm. c) bode i) smernice 2014/41 a výrazne sa odlišujú od prokuratúry, keďže v prípade finančných orgánov činných v trestnom konaní ide o správny orgán patriaci do výkonnej moci, ktorý nedisponuje samostatnosťou, nezávislosťou a neviazanosťou pokynmi. Oprávnenie samostatne viesť prípravné trestné konanie patrí nemeckému daňovému úradu len v prípade určitých trestných činov a konanie môže kedykoľvek aj bez udania dôvodu prevziať prokuratúra.

Generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo svojich návrhoch prednesených 11. marca 2021 vo veci C-66/20 konštatoval, že prokuratúra pred súdmi koná ako garant zákonnosti, skutočne sa podieľa na výkone spravodlivosti a nezohľadňuje výlučne ani hlavne záujem orgánov verejnej moci, ale všeobecný záujem na dodržiavaní zákona. Je zmyslom a účelom článku 2 smernice 2014/41, aby si správne orgány pred zaslaním EVP zaobstarali

jeho overenie justičnými orgánmi, a tento zmysel a účel by sa stratil, keby boli správne orgány patriace do výkonnej moci postavené na roveň justičným orgánom.

- 14 V rozsudku Súdneho dvora vo veci C-584/19 však možno nájsť aj argumenty v prospech toho, aby sa daňový úrad považoval za vydávajúci a justičný orgán v zmysle článku 1 ods. 1 prvej vety a článku 2 písm. c) bodu i) smernice 2014/41:

Podľa článku 2 písm. c) smernice 2014/41 je jediným predpokladom pre klasifikovanie orgánu ako vydávajúceho orgánu to, že súd a osoby, ktoré vykonávajú funkciu sudcu, vyšetrovacieho sudcu alebo prokurátora, sú v predmetnej veci príslušní.

Smernica 2014/41 obsahuje špecifické ustanovenia, ktoré majú zabezpečiť, aby bolo vydanie EVP opatrené zárukami, ktoré sú vlastné vydávaniu súdnych rozhodnutí (napr. rešpektovanie základných práv a účinnej právnej ochrany).

Vydanie EVP je zamerané iba na urýchlené vykonanie jedného alebo viacerých špecifických vyšetrovacích opatrení na získanie dôkazov, ktoré nie sú spôsobilé negatívne ovplyvniť právo dotknutej osoby na slobodu.